

تَسْتَفْتِحُوا فَقَدْ جَاءَكُمْ الْفَتْحُ إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ
 فَتْحًا مُبِينًا نَصْرُ مِنَ اللَّهِ وَفَتْحٌ قَرِيبٌ ط اللَّهُمَّ
 يَا غَنِي يَا حَمِيدُ يَا مُبْدِي يَا مُعِيدُ يَا وَدُودُ
 يَا ذَا الْعَرْشِ الْمَجِيدُ يَا فَعَّالٌ لِّمَا يُرِيدُ ط اِكْفِنِي
 بِحَلَالِكَ عَنِ حَرَامِكَ وَأَغْنِنِي بِفَضْلِكَ عَنِ
 سِوَاكَ وَاحْفَظْنِي بِمَا حَفِظْتَ بِهِ الذِّكْرَ وَأَنْصُرْنِي
 بِمَا نَصَرْتَ بِهِ الرُّسُلَ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ط

(الرغيب)

અર્થ : હે અલ્લાહ! હે પોતાની ખુદાઈમાં અનન્ય ! હે પોતાની
 મઅબૂદિયતમાં અજોડ ! હે મવજૂદ ! હે ઘણાં સખી ! હે ઘણું
 આપનાર ! હે કરમ-કૃપા કરનાર ! હે (અમારી) લાયકાત વગર ઘણું
 આપનાર ! હે(મખ્લૂકથી) બેનિયાઝ કરનાર ! હે મુશ્કેલીઓ દૂર
 કરનાર ! હે રોઝી આપનાર ! હે ઈલ્મવાળા ! હે હિકમતવાળા ! હે
 હંમેશા અમર રહેનાર ! હે હંમેશા કાયમ રહેનાર ! હે રહમાન ! હે
 રહીમ ! હે આસમાન અને જમીનના સર્જનહાર ! હે જલાલ અને
 ઈકરામવાળા ! હે ઘણી મહેરબાની કરવાવાળા ! હે ઘણા
 એહસાનવાળા ! તારા તરફથી ભલાઈની એવી રૂઢ ફૂંકી દે કે તેનાથી
 તું મને તારા સિવાય અન્યોથી બેનિયાઝ કરી દે. જો તમે ફતહ અને
 કામિયાબી યાહશો તો તમને કામિયાબી મળશે. બેશક, અમે આપને

ખુલ્લી ફતહ આપી. અલ્લાહના તરફથી મદદ અને ફતહ નજદીક
 છે. હે અલ્લાહ ! હે ગની ! હે તારીફના લાયક ! હે મવજૂદ ! હે સૌને
 જીવંત કરનારા ! હે નેક લોકોથી મુહબ્બત કરનાર ! હે અર્શના
 માલિક અને અઝમતવાળા ! હે પોતાના ઈરાદાને પૂરા કરનાર ! મને
 હરામ રોઝીથી બચાવ અને હલાલ રોઝી આપ. મારા માટે તું કાફી
 થઈ જા, અને પોતાના ફઝલથી પોતાના સિવાય અન્યોથી મને
 બેનિયાઝ કરી દે. અને પોતાની કુદરતે કામિલહના વાસ્તે જેનાથી તે
 કુર્આને કરીમની હિફાઝત કરી છે, મારી (પણ) હિફાઝત કર, અને
 મારી મદદ કર પોતાની પૂરી કુદરતના મારફતે જેનાથી તે પોતાના
 રસૂલોની મદદ કરી. બેશક, તું દરેક ચીજ પર સર્વશક્તિમાન છે.

(‘તરગીબ’)

❧ ફઝીલત ❧

જે શખ્સ ઉપરની દુઆને દરેક નમાઝ બાદ પાબંદીથી પઢશે, ખાસ
 કરીને જુમ્આની નમાઝ બાદ તો અલ્લાહ તઆલા
 * દરેક ડર (બીક)થી તેની હિફાઝત કરશે અને
 * તેના દુશ્મનોથી તેને મદદ કરશે,
 * તેને બેનિયાઝ કરશે અને
 * તેને ગુમાન (ધારણા) પણ ન હોય તેવી જગ્યાએથી તેને રોઝી
 આપશે, અને—
 * તેની જિંદગી તેના પર આસાન કરશે અને
 * તેનું કર્ઝ અદા કરશે, ભલે ને તે પહાડ બરાબર હશે, અલ્લાહ
 તઆલા પોતાના ફઝલો-કરમથી તેને પૂરું કરશે. (‘તરગીબ’)

[૨૫]

જુલ્મ અને હલાકતથી હિફાઝત તથા દરેક પ્રકારની પરેશાનીથી છુટકારાની ખાસ દુઆ

દુઆ-એ-કર્બ :

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْعَظِيمُ الْحَلِيمُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّ السَّمَوَاتِ
وَرَبُّ الْأَرْضِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ

ફઝીલત : બુખારી શરીફ અને મુસ્લિમ શરીફમાં છે કે, હઝરત મુહમ્મદ મુસ્તફા સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમને જ્યારે કોઈ બેયેની અને પરેશાનીનો સામનો કરવો પડતો, તો આપ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ઉપરની દુઆ પઢતા હતા.

ઈમામ તબરી (રહ.)એ ફરમાવ્યું કે, સલફે સાલિહીન (પૂર્વજ બુરુગો) આ દુઆને “દુઆએ કર્બ” તરીકે ઓળખતા હતા અને મુસીબત તથા પરેશાની વખતે આ કલિમાત પઢીને દુઆ માંગતા રહેતા હતા. (‘કુતુબી’, ‘મઆરિફુલ કુર્આન’: ૪ / ૫૧૧)

[૨૬]

સખત પરેશાની વખતે પઢવાની દુઆ

اللَّهُمَّ اسْتَرْعُورَاتِنَا وَأَمِنْ رَوْعَاتِنَا

અર્થ : હે અલ્લાહ ! અમારા એબોને ધૂપા રાખ અને અમારી ગભરામણને સંતોષ અને શાંતિથી બદલી આપ.

ફઝીલત : હઝરત અબૂ સઈદ ખુદરી (રદિ.) ફરમાવે છે કે, અમે ગઝવ-એ-ખન્દકના દિવસે હઝરત નબીએ કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)ની સેવામાં અરજ ગુઝારી કે, યા રસૂલલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)! શું આવા નાઝુક અને કપરા સમયે પઢવાની એવી કોઈ દુઆ છે, જેની મદદથી અમે બારગાહે ઈલાહીમાં અરજ ગુઝારી શકીએ ? કારણ કે, અમારાં દિલ ગભરામણથી ઊછળી ઊછળીને ગળે આવી રહ્યાં છે. જવાબમાં આપ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ મજકૂર દુઆ પઢવાની તલ્કીન ફરમાવી. (‘મુસ્નદે અહમદ’)

[૨૭]

ચિંતા અને પરેશાની વખતે પઢવાની દુઆ

يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ بِرَحْمَتِكَ أَسْتَغِيْثُ
يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ

અર્થ : હે તે ઝાત, જે હંમેશા જીવંત અને કાયમ રહેવાવાળી છે ! હે જલાલ અને ઈઝઝતવાળી ઝાત ! તારી રહમત વડે હું મદદ ચાહું છું.

ફઝીલત : હઝરત અનસ (રદિ.)નું બયાન છે કે, આપ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)ને જ્યારે કોઈ મુસીબત અને પરેશાની લાગુ પડતી તો આપ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ) મજકૂર દુઆ પઢતા હતા. (‘નસાઈ શરીફ’)

[૨૮]

﴿દુનિયા અને આખિરતના તમામ ગમોથી છુટકારો﴾

حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ

وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿١٢٩﴾ (التوبة: ١٢٩)

અર્થ : અલ્લાહ મને બસ છે. તેના સિવાય કોઈ મા'બૂદ નથી, મને તેના ઉપર ભરોસો છે અને તે જ મોટા તખ્તનો માલિક છે.

ખાસિયત : હઝરત અબુ દરદાઅ(રદિ.)ની રિવાયત મુજબ જે માણસ દરરોજ સવાર-સાંજ ૭ વાર આ દુઆ પઢશે તો દુનિયા અને આખિરતના તમામ ગમોથી અલ્લાહ તઆલા તેને છુટકારો આપશે. (‘ઈબ્નુસ્સુન્ની’, ‘હિસ્ન’: ૧૫૯)

બીજી રિવાયતમાં છે કે એને પઢનાર ઊંચી જગ્યાએથી પડવા, ડૂબવા કે બળવાથી મરશે નહિં.

(‘રુહુલ મઆની’ પૃષ્ઠ-૫૩, પારહ-૧૧, ‘અબૂ દાવૂદ’)

[૨૯]

﴿જે માણસ દુનિયાના બધા સહારાથી નાઉમ્મીદ થઈ ગયો હોય તેના માટે એક સર્વગાહી દુઆ﴾

اللَّهُمَّ رَحْمَتَكَ أَرْجُوا فَلَا تَكِلْنِي إِلَى طَرْفَةٍ
عَيْنٍ وَأَصْلِحْ لِي شَأْنِي كُلَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ ط

અર્થ : હે અલ્લાહ ! હું તારી રહમતની આશા રાખું છું કે તું મને એક

[૩૦]

﴿અલ્લાહ તઆલા ગમને ખુશીથી બદલી આપશે﴾

اللَّهُمَّ إِنِّي عَبْدُكَ وَابْنُ عَبْدِكَ وَابْنُ أَمَتِكَ،
نَاصِيَّتِي بِيَدِكَ، مَاضٍ فِيَّ حُكْمُكَ عَدْلٌ فِيَّ
قَضَائُكَ، أَسْأَلُكَ بِكُلِّ اسْمٍ هُوَ لَكَ سَمِّيَتْ بِهِ
نَفْسُكَ أَوْ عَلِمْتَهُ أَحَدًا مِّنْ خَلْقِكَ أَوْ أَنْزَلْتَهُ فِي
كِتَابِكَ أَوْ اسْتَأْثَرَتْ بِهِ فِي عِلْمِ الْغَيْبِ عِنْدَكَ
أَنْ تَجْعَلَ الْقُرْآنَ رَبِيعَ قَلْبِي وَ نُورَ صَدْرِي،
وَجَلَاءَ حُزْنِي، وَذَهَابَ هَيْبِي ط

અર્થ : હે અલ્લાહ ! હું તારો ગુલામ છું અને તારા ગુલામનો પુત્ર છું અને તારી બાંદીનો પુત્ર છું. મારી પેશાની તારા કબજામાં છે. તારો હુકમ મારા ઉપર ચાલે છે, મારા વિશે કરેલો તારો ફેસલો ઈન્સાફવાળો છે. હું તારાથી તારા તે ઈસ્મે આ'ઝમના વસીલાથી દુઆ કરું છું કે જે નામ તારા માટે ખાસ છે અથવા તે પોતાની કોઈ મખ્લૂકને શિખવાડ્યાં છે અથવા કુર્આનમાં ઉતાર્યાં છે અથવા પોતાના ગૈબના ખજાનામાં મહફૂઝ રાખ્યાં છે કે તું કુર્આનને મારા દિલની બહાર, મારી આંખોની રોશની બનાવી દે અને મારા ગમ

અને પરેશાનીઓને ખત્મ થવાનો ઝરીઓ બનાવી દે.

ફઝીલત : હદીષ શરીફમાં છે કે, જે માણસ કોઈ ગમ યા ફિક્કમાં પરેશાન હોય તો તે આ કલિમાત-શબ્દોના ઝરીએ દુઆ કરે.

ઈર્શાદ ફરમાવ્યો : જે માણસ પણ આ કલિમાત પઢશે, તો અલ્લાહ તઆલા એના ગમ-પરેશાનીને યકીનન કુશાદગી-વિશાળતાથી બદલી આપશે.

સહાબએ કિરામ (રદિ.)એ ફરમાવ્યું :

શું અમે (આ દુઆ) બીજાઓને પણ ન શીખવીએ ?

હુઝૂર રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ઈરશાદ ફરમાવ્યો કે :

‘કેમ નહિ, તમે આ કલિમાત-દુઆની તાલીમ આપો.’

(‘મુસ્નદે અહમદ’ ૩૭૦૪, ૧/૬૪૬)

[૩૧]

દિવસ દરમિયાન દરેક બુરાઈથી
મહફૂઝ રહેવાની દુઆ

حَمْدٌ تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ
غَافِرِ الذَّنْبِ وَقَابِلِ التَّوْبِ شَدِيدِ الْعِقَابِ ذِي
الْطَوْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۖ إِلَيْهِ الْمَصِيرُ ۝ (المؤمن ۴૦-૩)

અર્થ : હા-મીમ. આ કિતાબ (કુર્આન) અલ્લાહ તઆલા તરફથી ઉતારવામાં આવી છે, જે ઝબરદસ્ત (અને) દરેક વસ્તુને જાણનાર છે, જે ગુનાહોને માફ કરનાર અને તોબા કબૂલ કરનાર છે,

કુદરતવાળો છે. તેના સિવાય કોઈ મા’બૂદ નથી. સૌએ તેના જ તરફ પાછા ફરવાનું છે.

(સૂરએ મુઅમિન, આયત : ૧, ૨, ૩)

ફઝીલત : હુઝૂર નબીએ કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું કે, શરૂ દિવસમાં જે કોઈ માણસ આયતુલ કુર્સી અને સૂરએ મુઅમિનની (મજફૂર) પહેલી ત્રણ આયતો પઢશે, તો તે માણસ તે દિવસે દરેક પ્રકારની બુરાઈ અને મુસીબતથી સુરક્ષિત રહેશે.

(‘મુસ્નદે બઝઝાર’)

[૩૨]

દરેક પ્રકારની આફત-બલાથી બચેલો રહેશે

اللَّهُ حَفِیْظٌ لَطِیْفٌ قَدِیْمٌ اَزَلِیُّ حَیُّ قَیُّوْمٌ لَا یَنَامُ ۖ

ફઝીલત : જે માણસ સફરમાં આ દુઆ સાત વાર પઢશે તો તે દરેક પ્રકારની આફત-બલાથી બચેલો રહેશે. લખીને સાથે રાખશે તો સવારીના ખતરાથી મહફૂઝ રહેશે. લખીને જો ઘરમાં અથવા પેટીમાં રાખશે તો ચોરીનો ડર ન રહેશે. રોજ સવાર-સાંજ ૧૧ વાર પઢશે તો અમનો-અમાનમાં રહેશે. માલમાં બરકત થશે; દુઃખ-પરેશાની દૂર થશે.

(‘મુફીદ દુઆઓંકા ગુલદસ્તા’)

[૩૩]

મુશ્કિલ કામની આસાની માટે
અને સંકટ સમયે પઢવાની દુઆ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
اللَّهُمَّ لَا سَهْلَ إِلَّا مَا جَعَلْتَهُ سَهْلًا وَأَنْتَ

تَجْعَلُ الْحَزْنَ سَهْلًا إِذَا شِئْتَ ط

અર્થ : હે અલ્લાહ ! કોઈ પણ કામ આસાન નથી, સિવાય કે જેને તું આસાન કરી દે અને જ્યારે તું ચાહે છે ત્યારે પથરાળ જમીન (મુશ્કિલ કામો)ને પણ નરમ અને હમવાર (સપાટ) કરી દે છે.

(‘હિસ્ને હસીન’)

[૩૪]

કોઈને મુસીબતમાં જુએ તો પઢે

”الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي عَافَانِي مِمَّا بَتَلَاهُ بِهِ
وَفَضَّلَنِي عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقَ تَفْضِيلًا ط“ (ترمذی)

અર્થ : સઘળા વખાણો તે અલ્લાહ તઆલા માટે છે, જેણે મને આફિયત બખ્શી અને સુરક્ષિત રાખ્યો, તે મુસીબત અને આફતથી જેમાં તું સંડોવાયેલો છે તથા પોતાની ઘણી મખ્લૂકના ઉપર મને ફઝીલત આપી.

ફઝીલત : હઝરત રસૂલે ખુદા(સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું કે, જે માણસ કોઈ દુઃખી અને મુસીબતમાં આવી પડેલ આદમીને જોઈ મજકૂર દુઆ પઢશે તો એ દુઆને પઢવાવાળો ગમે તેવી મુસીબતથી મહફૂઝ રહેશે. (‘તિર્મિઝી’)

નોટ : આ દુઆ એટલા ધીમા અવાજે પઢવી જોઈએ કે તેને મુસીબતગ્રસ્ત વ્યક્તિ સાંભળી ન શકે.

‘સુનને તિર્મિઝીમાં ઉપરોક્ત રિવાયત નોંધ્યા પછી હઝરત અબૂ

જા’ફરથી નકલ કરાયું છે કે, આ શબ્દો પોતાના દિલમાં (મનોમન) કહે અને મુસીબતગ્રસ્ત વ્યક્તિને આ શબ્દો સંભળાવે નહિ (અકાબિર-પૂર્વજ બુઝુર્ગોએ સૂચવ્યું છે કે, જો તે વ્યક્તિ કોઈ મુસીબતમાં સપડાયેલી હોય તો એ સાંભળી શકે એવી રીતે ન કહે અને જો તે વ્યક્તિ કોઈ ગુનાહમાં ગિરફતાર હોય તો એ સાંભળી શકે એવી રીતે કહે, જેથી તે બોધ ગ્રહણ કરે-ઈબ્રત પકડે). (‘હિસ્ન’ : ૩૬૬) હસન ભડકોદ્રવી,

[૩૫]

મુસીબતનો અજર (વળતર) અને
નેઅમલ બદલ હાસિલ થવાની દુઆ

اللَّهُمَّ اجْرِنِي فِي مُصِيبَتِي وَاخْلُفْ لِي خَيْرًا مِمَّنْهَا ط

અર્થ : હે અલ્લાહ તઆલા ! મને પોતાની આ મુસીબતમાં અજર અતા ફરમાવ અને મારા માટે એનાથી પણ સારી વસ્તુની વ્યવસ્થા ફરમાવ.

ફઝીલત : હઝરત ઉમ્મે સલમહ રદિયલ્લાહુ અન્હાથી રિવાયત છે કે, હુઝૂરે અનવર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમએ ઈર્શાદ ફરમાવ્યો : “જે મુસલમાન કોઈ મુસીબતમાં સપડાયેલો હોય અને અલ્લાહ તઆલાના ઈર્શાદ પ્રમાણે

إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رُجُوعٌ ﴿١٥٦﴾ (البقرة: ૧૫૬)

[ઈન્ના લિલ્લાહિ વ ઈન્ના ઈલયહિ રાજિઉન]

પઢે અને પછી આ દુઆ માંગે :

હે અલ્લાહ ! તું મારી આ મુસીબતમાં મને અજર અતા ફરમાવ

અને બેહતરીન (શ્રેષ્ઠ) બદલો અર્પણ ફરમાવ, તો અલ્લાહ તઆલા તે મુસીબતમાં તેને બદલો અતા ફરમાવે છે અને બેહતરીન (શ્રેષ્ઠ) બદલાથી નવાઝે છે.”
[‘મુસ્લિમ શરીફ’]

[૩૬]

હાજત તત્કાળ પૂરી થવાની દુઆ

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ، وَأَتَوَجَّهُ إِلَيْكَ بِنَبِيِّكَ
سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ الرَّحْمَةِ، (يَا رَسُولَ اللَّهِ) إِنِّي
تَوَجَّهْتُ بِكَ إِلَى رَبِّي فِي حَاجَتِي “هَذِهِ” لَتُقْضَى لِي
اللَّهُمَّ فَشَفِّعْهُ فِيَّ

અર્થ : હે અલ્લાહ ! હું તારાથી માંગું છું અને તારી તરફ ધ્યાન કેન્દ્રિત કરું છું, તારા નબી સય્યિદના મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમના તુફૈલથી જે નબીએ રહમત છે. યા રસૂલલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)! હું આપના તુફૈલથી પોતાના રબના તરફ પોતાની હાજતના માટે ધ્યાનિત થયો, જેથી મારી હાજત પૂરી કરવામાં આવે. હે અલ્લાહ ! તું આપ (સલ.)ને મારા હકમાં શફાઅત (ભલામણ) કરનાર બનાવ અને કબૂલ ફરમાવ.

નોટ : ‘હાઝિહી’ ની જગ્યાએ પોતાની હાજતનું નામ લે અથવા તેની કલ્પના કરે.

(‘તિર્મિઝી શરીફ’ : ૨/૧૮૮, હદીષ નં. : ૩૫૭૮, ‘ઈબ્નુસ્સુન્ની’ : ૧૬૦, હદીષ નં. : ૮૨૬, ‘અલ્ ફતુરુબ્બાની તરતીબુ મુસ્નદિ અહમદ’ : ૧૪/૨૮૮)

અનુભવ

ના-બીના સહાબી (રદિ.) દેખતા થઈ ગયા

હદીષે પાકમાં છે કે એક ના-બીના સહાબી (રદિ.)એ હુઝૂરે અકદસ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમની ખિદમતમાં આવીને અરજ કરી કે યા રસૂલલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)! દુઆ ફરમાવી દો કે અલ્લાહ તઆલા મને આફિયત (કુશળતા) આપે (અર્થાત્ જોવાની શક્તિ નસીબ થાય). આ સાંભળીને હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમએ ફરમાવ્યું : “જો તમે જોવાની શક્તિ ઈચ્છતા હોવ તો હું દુઆ કરી દઉં અને જો આખિરતનો સવાબ ઈચ્છતા હોવ તો (અંધાપા) પર સબ્ર કરી લો.”

તેમણે અરજ કરી કે યા રસૂલલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)! દુઆ જ ફરમાવી દો, જેથી મારી મુહતાજી દૂર થઈ જાય. આ સાંભળીને હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમએ ફરમાવ્યું :

“જાઓ ! સારી રીતે વુઝૂ કરીને (બે રકા’ત નમાઝ પઢવા પછી) આ દુઆ પઢો.” જેથી તે ના-બીના સહાબી (રદિ.)એ આ (ઉપર જણાવેલ) દુઆ માંગી, તો અલ્લાહ તઆલાના ફઝલ(મહેરબાની)થી તત્કાળ અંધાપો દૂર થઈ ગયો.

[૩૭]

રોઝીમાં વિશાળતા માટે વુઝૂ દરમિયાન પઢવાની દુઆ

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذَنْبِي وَوَسِّعْ لِي فِي دَارِي

وَبَارِكْ لِي فِي رِزْقِي ط

અર્થ : હે અલ્લાહ ! મારા ગુનાહ માફ કરી દે. અને મારા ઘરમાં મારા માટે વિશાળતા પેદા કર અને મારી રોજીમાં બરકત અતા કરમાવ. (‘હયાતુસ્સહાબા’ : ૩/૩૭૯, ‘અલ્ ફતુરુબ્બાની’ : ૧૪/૨૮૪, ‘અમલુલ્ યવ્મિ વલ્લયૂલહ’ : ૧૪, હદીષ નંબર : ૨૮)

[૩૮]

રોજીની વૃદ્ધિનો અમલ

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّي مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ
أَذْنَبْتُهُ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ ط

જનાબ રસૂલે મકબૂલ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું કે જે વ્યક્તિ ઇસ્તિગફારનો વઝીફો હંમેશા પઢતો રહેશે, તો અલ્લાહ તઆલા એને દરેક પ્રકારના કષ્ટ-તાણથી સુરક્ષિત રાખે છે અને એવી જગ્યાએથી રોજી આપે છે, જ્યાંથી તેને વહેમ પણ ન હોય, તે ઇસ્તિગફાર ઉપર મુજબ છે. (‘અબૂ દાવૂદ’, ‘નસાઈ’)

[૩૯]

રોજી વિશાળ થવા માટે અને મખ્લૂકની મુહતાજીથી બચવા માટે દુઆ

رَبَّنَا أَنْزِلْ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ تَكُونُ لَنَا

عِيْدًا إِلَّا وَلَنَا وَآخِرُنَا وَآيَةً مِنْكَ وَامْرَأَتُنَا وَأَنْتَ

(المائدة: ૧૧૩)

خَيْرُ الرِّزْقَيْنِ ①

અર્થ : હે મારા રબ ! અમારા ઉપર આસમાનથી (ભોજનનાં) થાળ ઉતાર, જે અમારા આગલાઓ માટે અને પાછલાઓ માટે ઈદ બને અને તારા તરફ નિશાની (બને) અને અમને રોજી આપ અને તું સૌથી સરસ રોજી આપનાર છે. (‘સૂરએ માઈદહ’ આયત નંબર-૧૧૪)

[૪૦]

દીન, દુનિયા અને આખિરતની સુધારણા માટે દુઆ

اللَّهُمَّ أَصْلِحْ لِي دِينِي الَّذِي هُوَ عِصْمَتُ أَمْرِي
وَأَصْلِحْ لِي دُنْيَايَ الَّتِي فِيهَا مَعَاشِي وَأَصْلِحْ لِي
آخِرَتِي الَّتِي فِيهَا مَعَادِي وَاجْعَلْ الْحَيَاةَ زِيَادَةً لِي
فِي كُلِّ خَيْرٍ وَاجْعَلِ الْمَوْتَ رَاحَةً لِي مِنْ كُلِّ شَرٍّ ط

અર્થ : હે અલ્લાહ ! મારા દીનને સુધાર, જે મારા હકમાં બચાવ છે અને સુધાર મારી દુનિયાને, જેમાં મારી રોજી છે અને સુધાર મારી આખિરતને જ્યાં મારે જવાનું છે અને કર જિંદગીમાં ઉન્નતિ દરેક ભલાઈમાં અને કર મોતને મારા માટે યેન દરેક બુરાઈથી.

(‘તિર્મિઝી શરીફ’)

[૪૧]

રોઝીની સમસ્યા આસાન કરવાનો એકદમ આસાન અમલ

દુનિયામાં રોઝી આપશે અને વફાત પછી જન્મત મળશે

ફઝીલત : હઝરત અબૂ ઉમામહ (રદિ.) જનાબ નબીએ કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)થી રિવાયત કરે છે કે, “ત્રણ માણસોની રોઝી અને જન્મતનો અલ્લાહ તઆલા ઝામિન છે, એટલે કે જ્યાં સુધી જીવતો રહેશે ત્યાં સુધી અલ્લાહ તેમને રોઝી આપશે અને મરવા પછી જન્મત અતા કરશે :

- (૧) એક તે માણસ જે ઘરમાં આવી ઘરવાળાઓને સલામ કરે છે.
- (૨) બીજો તે માણસ જે મસ્જિદ તરફ નમાઝ માટે જતો રહે છે.
- (૩) ત્રીજો તે માણસ જે જિહાદ ફી સબીલિલ્લાહ (અલ્લાહના માર્ગમાં જિહાદ) માટે ઘરેથી નીકળે છે. (‘અબૂ દાવૂદ શરીફ’)

જરા વિચારો ! જન્મત તેને જ મળશે, જે આ દુનિયાથી ઈમાન સાથે ગયો હશે અથવા ગઈ હશે. ઈન્શાઅલ્લાહ, ઉપરનાં આ’માલ કરવાથી જે તે માણસનાં “હુસ્ને ખાતિમહ”ની બશારત છે. અલ્લાહ પાક અમલ કરવાની તૌફીક અતા ફરમાવે. દુનિયામાં રોઝી-રોટીનો મસ્અલો હલ થઈ જશે અને ઈન્શાઅલ્લાહ આ દુનિયાથી ઈમાન સાથે વફાત પામશે.

[૪૨]

તીવ્ર ફાકહ (ભૂખની હાલત) દૂર કરવા અને રોઝીમાં વિશાળતા માટે સૌથી સહેલા બે ઉપાયો

(૧)

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ۝ (الاعْلَام ۱: ۱۱۲)

‘કુલ્ હુ-વલ્લાહુ અહદ’ (પા. : ૩૦, સૂરએ ‘ઈખ્લાસ’)

ફઝીલત : આપ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમએ ફરમાવ્યું : “જે માણસ ઘરમાં દાખલ થતી વખતે સૂરએ ‘ઈખ્લાસ’ પઢશે, તો અલ્લાહ તઆલા તેનાથી અને તેના પડોશીઓથી તંગી અને ભૂખમરને દૂર કરી દેશે.” (‘કુતુબી નકલન્ અનિતબરાની’ : ૧૦/૧૮૮)

અનુભવ

એવી બરકત જેનાથી પડોશીને પણ લાભ થવા લાગ્યો

આપ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમની મજલિસમાં એક સહાબી (રદિ.) પોતાની ગરીબી અને ભૂખની હાલત તેમજ રોઝીની તંગીની ફરિયાદ લઈને હાજર થયા. આપ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમએ તેમને ઉપાયરૂપે ફરમાવ્યું : જ્યારે પણ તમે ઘરમાં દાખલ થાઓ ત્યારે જો ઘરમાં કોઈ હાજર હોય તો સલામ કરો અને જો કોઈ હાજર ન હોય તો મારા પર દુરૂદ શરીફ મોકલો. તદુપરાંત, એક વખત સૂરએ ‘ઈખ્લાસ’ પઢો.” તે સહાબી (રદિ.)એ એ પ્રમાણે જ કર્યું. અલ્લાહ તઆલાએ રોઝીમાં એવી વિશાળતા પેદા કરી દીધી કે તેઓ પોતાના પડોશીઓની મદદ કરવા લાગ્યા. (‘કુતુબી’ : ૧૦/૧૮૮)

(૨)

“سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ وَبِحَمْدِهِ
سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ، أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ”

સુબ્હે સાદિક થાય ત્યારે આ ત્રણે જુમ્લાઓ (વાક્યો) ૧૦૦
(એક સો) વખત પઢે.

❧ અનુભવ ❧

રિસાયેલી દુનિયાની સંપત્તિ એવી આવી પહોંચી કે
તેને ક્યાં રાખવી એ જ સમજમાં આવતું નહોતું

હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર (રદિ.) ફરમાવે છે કે એક
સહાબી (રદિ.)એ આપ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમની
ખિદમતમાં તંગી અને ભૂખમરાની ફરિયાદ આ શબ્દોમાં કરી : “હે
અલ્લાહના રસૂલ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)! દુનિયા તો
જાણે મારાથી રિસાઈ ગઈ અને તેણે મારા તરફથી મોઢું ફેરવી લીધું
છે (જેથી કોઈ ઉપાય બતાવો.)”

આપ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ) ફરમાવ્યું :

“ફરિશ્તાઓની દુઆ અને અસંખ્ય મખ્લૂકની મશહૂર અને જાણીતી
તસ્બીહથી તમે શા માટે ગાફિલ (બેપરવાહ) છો ? અરે ! તેનાથી જ
તો લોકોને રોઝી આપવામાં આવે છે. એટલા માટે તમે દરરોજ
સુબ્હે સાદિકના સમયે તેને પઢ્યા કરો.

“سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ وَبِحَمْدِهِ
سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ، أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ”

પછી જો ! ઈન્શાઅલ્લાહ આ દુનિયા તમારા પગતળે આવી જશે.”
જેથી તે સહાબી (રદિ.)એ આ અમલ શરૂ કર્યો. થોડા જ દિવસોમાં
આપ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમની ખિદમતમાં હાજર થઈને
કહેવા લાગ્યા :

“لَقَدْ أَقْبَلْتُ عَلَى الدُّنْيَا فَمَا أَدْرِي أَيَّنَ أَضَعُهَا”

આ દુઆની બરકતથી તો આ માલ સામાન એટલો વિપુલતાથી
મારી પાસે આવી ગયો છે કે હવે એ સમજમાં નથી આવતું કે તેને
ક્યાં રાખું ?
(‘સુબુલુલ્ હુદા વરશાદ’ : ૧૦/૨૨૭)

[૪૩]

❧ કુર્આન હિફઝ (મોઢે) કરવા માટે અને
યાદશક્તિમાં વધારો કરવા માટે દુઆ ❧

اللَّهُمَّ ارْحَنِي بِتَرْكِ الْمَعَاصِي أَبَدًا مَا أَبْقَيْتَنِي،
وَارْحَنِي أَنْ أَتَكَلَّفَ مَا لَا يَغْنِيْنِي، وَأَرْزُقْنِي حُسْنَ النَّظَرِ
فِيمَا يُرْضِيكَ عَنِّي، اللَّهُمَّ بَدِّعِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ،
ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ وَالْعِزَّةِ الَّتِي لَا تَرَامُ، أَسْأَلُكَ
يَا اللَّهُ يَا رَحْمَنُ، بِجَلَالِكَ وَنُورِ وَجْهِكَ، أَنْ يُلْزِمَ

قَلْبِي حَفْظَ كِتَابِكَ، كَمَا عَلَّمْتَنِي، وَارْزُقْنِي، أَنْ أَتْلُوهُ
عَلَى النَّحْوِ الَّذِي يُرْضِيكَ عَنِّي، اَللَّهُمَّ بَدِّعِ السَّوْتِ
وَالْأَرْضِ، ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ وَالْعِزَّةِ الَّتِي لَا تُرَامُ،
أَسْأَلُكَ يَا اَللَّهُ يَا رَحْمَنُ، بِجَلَالِكَ وَنُورِ وَجْهِكَ،
أَنْ تُنَوِّرَ بِكِتَابِكَ بَصَرِي، وَأَنْ يُطْلَقَ بِهِ لِسَانِي وَأَنْ
تُفَرِّجَ بِهِ عَنْ قَلْبِي، وَأَنْ تَشْرَحَ بِهِ صَدْرِي، وَأَنْ تَغْسِلَ
بِهِ بَدَنِي، فَإِنَّهُ لَا يُعْنِيْنِي عَلَى الْحَقِّ غَيْرُكَ، وَلَا يُؤْتِيَنِي
إِلَّا أَنْتَ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ ط

અર્થ : હે અલ્લાહ ! જ્યાં સુધી તું મને જીવતો રાખે હંમેશા ગુનાહથી બચવાની અને લાભ વિનાની વાતો છોડવાની તૌફીક અતા ફરમાવ અને તે બસીરત (દુરંદેશી) અતા કર, જેનાથી તું રાજી થઈ જાય. હે અલ્લાહ ! આકાશો અને ધરતીના સર્જનહાર, બુઝુર્ગી અને ઈહતિરામ તેમજ ઈઝઝતવાળા, જ્યાં સુધી પહોંચવાનો ઈરાદો પણ નથી કરી શકાતો. હે અલ્લાહ ! હે રહમ કરવાવાળા ! હું તારાથી તારી બુઝુર્ગી અને તારી ઝાતના નૂરનો વાસ્તો આપીને માંગું છું કે જેવી રીતે તે મને પોતાની કિતાબ (કુર્આને મજીદ) શીખાવી છે એ જ પ્રમાણે મને એની એવી તિલાવત કરવાની તવફીક નસીબ ફરમાવ, જેનાથી તું રાજી થઈ જાય. હે આકાશો અને ધરતીના પેદા કરનાર ! બુઝુર્ગી અને ઈહતિરામ તેમજ એવી ઈઝઝતના માલિક, જેને પ્રાપ્ત

કરવાનો ઈરાદો પણ નથી કરી શકતા. હે અલ્લાહ ! હે અત્યંત રહમ કરનાર ! હું તારાથી તારી બુઝુર્ગી અને તારી ઝાતના નૂરનો વાસ્તો આપીને માંગું છું કે તું પોતાની કિતાબ (ની બરકત)થી મારી આંખોને તેજસ્વી કરી દે અને મારી ઝબાનને બોલનારી બનાવી દે અને મારા દિલમાંથી ગમ દૂર કરી દે અને તેની (બરકતથી) સીનાને ખોલી દે અને શરીરને ગુનાહોથી ધોઈ નાખ, કારણ કે તારા સિવાય કોઈ હક વાત પર મારી મદદ નથી કરી શકતો, કારણ કે આ તું જ કરી શકે છે અને તાકાત અને શક્તિ ઉચ્ચતર અને શ્રેષ્ઠતર અલ્લાહ તઆલાની મદદથી છે.

ફઝીલત : આ કલિમાતની બરકતથી દુઆ જરૂર કબૂલ થાય છે. હદીષ શરીફમાં છે કે “કસમ છે તે ઝાતની જેણે મને બરહક (સાયો) નબી બનાવીને મોકલ્યો છે, કોઈ મો’મિનની આ દુઆ ક્યારે રદ કરવામાં આવતી નથી.” (‘તિર્મિઝી શરીફ’ : ૨/૧૮૭)

રીત : જુમ્હાહની રાતના છેવટના ત્રીજા ભાગમાં અથવા એ જો મુશ્કેલ હોય તો રાતના દરમિયાની ભાગમાં અથવા રાતની શરૂઆતમાં ચાર રકા’ત નફલ નમાઝ એ રીતે પઢવામાં આવે કે :

* પહેલી રકા’તમાં સૂરએ ‘ફાતિહા’ પછી સૂરએ ‘યાસીન’,
* બીજી રકા’તમાં સૂરએ ‘ફાતિહા’ પછી સૂરએ ‘દુખાન’,
* ત્રીજી રકા’તમાં સૂરએ ‘ફાતિહા’ પછી સૂરએ ‘અલિફ લામ મીમ સિજદહ’ અને—

* ચોથી રકા’તમાં સૂરએ ‘ફાતિહા’ પછી સૂરએ ‘મુલ્ક’ પઢો....
અને જ્યારે (અંતિમ કઅદહમાં) અત્તહિયાત પઢીને ફારિગ થઈ જાય તો આ રીતે દુઆ માંગો : પ્રથમ અલ્લાહ તઆલાની ખૂબ તારીફ અને પ્રશંસા બયાન કરો. તે પછી મારા પર પુષ્કળ દુરૂદ મોકલો. ઉપરાંત સર્વ અંબિયાએ કિરામ અલયહિમુસ્સલામ પર સલામ

جَاءَهَا الْمُرْسَلُونَ ۚ إِذْ أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمُ اثْنَيْنِ فَكَذَّبُوهُمَا فَعَزَّزْنَا بِثَالِثٍ فَقَالُوا إِنَّا إِلَيْكُم مُّرْسَلُونَ ۚ قَالُوا مَا أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا وَمَا أَنْزَلَ الرَّحْمَنُ مِنْ شَيْءٍ ۖ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا تَكْذِبُونَ ۚ قَالُوا رَبُّنَا يَعْلَمُ إِنَّا إِلَيْكُمْ لَمُرْسَلُونَ ۚ وَمَا عَلَيْنَا إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ۚ قَالُوا إِنَّا نَطْهَرُكَ بِكُمْ لَعِنْ لَمْ تَنْتَهُوا لَنَرْجِسْكُمُ وَيَكْسِتْكُمْ مِّنْ آعْدَابِ إِلَهِكُمْ ۚ قَالُوا طَائِرُكُمْ مَعَكُمْ ۖ إِنْ دُكِرْتُمْ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ ۚ وَجَاءَ مِنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَّسْعَى قَالَ يَاقَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ ۚ اتَّبِعُوا مَن لَّا يَسْأَلْكُمْ أَجْرًا وَهُمْ مُّهْتَدُونَ ۚ وَمَالِيَ لَأَ أَعْبُدَ الَّذِي فَطَرَنِي وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ۚ ءَأَتَّخِذُ مِنْ دُونِهِ آلِهَةً إِنْ يُرِدْنِ الرَّحْمَنُ بِضُرٍّ لَّا تُغْنِ عَنِّي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا وَلَا يُنْقِذُونِ ۚ إِنِّي إِذًا لَّفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ۚ إِنِّي آمَنْتُ بِرَبِّكُمْ فَاسْمِعُونِ ۚ قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ ۚ قَالَ يَلِيَّتْ قَوْمِي يَعْكِبُونَ ۚ بِمَا غَفَرْتُ لِي رَبِّي وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُكْرَمِينَ ۚ وَمَا أَنْزَلْنَا عَلَى قَوْمِهِ مِنْ بَعْدِهِ مِنْ جُودٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَمَا كُنَّا مُنْزِلِينَ ۚ إِنْ كَانَتْ إِلَّا

મોકલો. સર્વ મુઅમિન પુરુષો અને મુઅમિન સ્ત્રીઓના માટે અને તે મુસલમાન ભાઈઓના માટે જે તમારાથી પહેલાં મૃત્યુ પામ્યા છે, તેમના માટે ઈસ્તિફાર કરો. તે પછી આ (ઉપરવાળી) દુઆ પઢો.

﴿سُورَةُ يٰاسِيْنَ﴾

﴿اٰیٰتِهَا ۸۳﴾ ﴿سُوْرَةُ يٰسٍ مَّكِّيَّةٌ ۚ ۴۱﴾ ﴿رُكُوْعَاتُهَا ۵﴾

﴿بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ﴾

يٰس ۚ وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ ۚ إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ۚ عَلَى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ۚ تَنْزِيلَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ۚ لِتُنْذِرَ قَوْمًا مَّا أُنْذِرَ آبَاؤُهُمْ فَهُمْ غَافِلُونَ ۚ لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ عَلَىٰ أَكْثَرِهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ۚ إِنَّا جَعَلْنَا فِيْ أَعْنَاقِهِمْ أَغْلًا ۚ فَهِيَ إِلَى الْآذِقَانِ فَهُمْ مُّقْحَحُونَ ۚ وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا ۖ وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ ۚ وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ ءَأَنْذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنْذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ۚ إِنَّمَا تُنْذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ وَخَشِيَ الرَّحْمَنَ الْغَيْبَ ۖ فَبَشِّرْهُ بِسَعْفَرَةٍ ۖ وَآجِرْ كَرِيمٍ ۚ إِنَّا لَنَحْنُ نُحْيِ الْمَوْتَىٰ وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَآثَرَهُمْ ۚ وَكُلُّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُّبِينٍ ۚ وَاصْرَبْ لَهُمْ مَّثَلًا أَصْحَابَ الْقَرْيَةِ ۚ إِذْ

قِيلَ لَهُمْ اتَّقُوا مَا بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٣٥﴾ وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ﴿٣٦﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ اتَّقُوا مَا سَارَ زَقَمَكُمْ اللَّهُ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْطَعِمُ مَنْ لَوْ يَشَاءُ اللَّهُ أَطْعَمَهُ ۖ إِنَّ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٣٧﴾ وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٨﴾ مَا يَنْظُرُونَ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً تَأْخُذُهُمْ وَهُمْ يَخِصِّصُونَ ﴿٣٩﴾ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ تَوْصِيَةً وَلَا إِلَى أَهْلِهِمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤٠﴾ وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَاذْهَبْ مَنْ إِلَّا جَدَاثٌ إِلَى رَبِّهِمْ يَنْسِلُونَ ﴿٤١﴾ قَالُوا يَا وَيْلَنَا مَنْ بَعَثَنَا مِنْ مَرْقَدِنَا ۚ هَذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ ﴿٤٢﴾ إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَاذْهَبْ جَمِيعٌ لَدَيْنَا مُحْضَرُونَ ﴿٤٣﴾ فَالْيَوْمَ لَا تُلْظَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَلَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٤﴾ إِنَّ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ فِي شُغْلٍ فَاكِهُونَ ﴿٤٥﴾ هُمْ وَأَزْوَاجُهُمْ فِي ظِلِّ عَلَى الْأَسْوَاطِ مَكِينٌ ﴿٤٦﴾ لَهُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ وَلَهُمْ مَا يَدَّعُونَ ﴿٤٧﴾ سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبِّ رَحِيمٍ ﴿٤٨﴾ وَامْتَأْتُوا الْيَوْمَ أَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ ﴿٤٩﴾ أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ يَبْنَىٰ أَدَمَ أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ ۚ إِنَّهُ

صَبِيحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ خَبِيرُونَ ﴿٢٩﴾ يُحَسِّرُهُ عَلَى الْعِبَادِ ﴿٣٠﴾ مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٣١﴾ أَلَمْ يَرَوْا كَمَا أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ أَنَّهُمْ إِلَيْهِمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿٣٢﴾ وَإِنْ كُلٌّ لَّسَّاجِدٌ لِّدِينِنَا مُهَضَّمُونَ ﴿٣٣﴾ وَآيَةٌ لَهُمْ الْأَرْضُ الْمَيِّتَةُ أَحْيَيْنَاهَا وَأَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبًّا فَبِتُّهُ يَأْكُلُونَ ﴿٣٤﴾ وَجَعَلْنَا فِيهَا جَنَّاتٍ مِّنْ نَّخِيلٍ وَأَعْنَابٍ وَفَجَّرْنَا فِيهَا مَخَارِجَ الْمِائِدِ ﴿٣٥﴾ لِيَأْكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ ۖ وَمَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ ۖ أَفَلَا يَشْكُرُونَ ﴿٣٦﴾ سُبْحَنَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا مِمَّا تُنْبِتُ الْبُيُوتَ ۖ وَمِنَ الْأَنْفُسِ ۖ وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٧﴾ وَآيَةٌ لَهُمُ اللَّيْلُ نَسْلَخُ مِنْهُ النَّهَارَ فَإِذَا هُمْ فِي ظُلُمٍ ۖ وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَّهَا ۚ ذَٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٣٨﴾ وَالْقَمَرَ قَدَرْنَاهُ مَنَازِلَ حَتَّىٰ عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ ﴿٣٩﴾ لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا اللَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ ۚ وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴿٤٠﴾ وَآيَةٌ لَهُمُ أَنَّا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ فِي الْفُلِكِ الْمُبْحُونِ ﴿٤١﴾ وَخَلَقْنَا لَهُمْ مِنْ مِثْلِهِ مَا يَرْكَبُونَ ﴿٤٢﴾ وَإِنْ نَشَأْ غَرَقْنَاهُمْ فَلَا صَرِيخَ لَهُمْ وَلَا هُمْ يُنْقَذُونَ ۖ إِلَّا أَرْحَمَةً مِّنَّا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ ﴿٤٣﴾ وَإِذَا

خَصِيمٌ مُّبِينٌ ۝ وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسِيَ خَلْقَهُ ۖ قَالَ مَنْ يُحْيِي الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ ۝ قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ ۖ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ ۝ الَّذِي جَعَلَ لَكُم مِّنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ نَارًا فَإِذَا أَنتُم مِّنْهُ تُوقَدُونَ ۝ أَوَلَيْسَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِقَدِيرٍ عَلَىٰ أَن يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ ۚ بَلَىٰ ۖ وَهُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ ۝ إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَن يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ۝ فَسُبْحَانَ الَّذِي بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ ۖ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ۝

(یسین ۶: ۸۳-۸۴، پارہ ۲۲/۲۳)

﴿سُورَةُ الدُّخَانِ﴾

﴿ایاتھا ۵۹﴾ ﴿سُورَةُ الدُّخَانِ مَكِّيَّةٌ ۲۴﴾ ﴿مکوعاھا ۳﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾

حَمْدٌ ۝ وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ۝ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ مُبَرَكَةٍ ۝ إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ ۝ فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ ۝ أَمْرًا مِّنْ عِندِنَا ۖ إِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ ۝ رَحْمَةً مِّنْ رَبِّكَ ۖ إِنَّهُ هُوَ السَّبِيْعُ الْعَلِيمُ ۝ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۖ إِن كُنْتُمْ مُّوقِنِينَ ۝ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ ۖ رَبُّكُمْ

لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ۝ وَأَنِ اعْبُدُونِي ۖ هَذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيمٌ ۝ وَلَقَدْ أَضَلَّ مِنْكُمْ جِبِلًّا كَثِيرًا ۖ أَفَلَمْ تَكُونُوا تَعْقِلُونَ ۝ هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ۝ إِصْلَوْهَا الْيَوْمَ بِهَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ۝ الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَىٰ أَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَا أَيْدِيهِمْ وَتَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ۝ وَلَوْ نَشَاءُ لَطَمَسْنَا عَلَىٰ أَعْيُنِهِمْ فَاسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ فَأَنَّى يُبْصِرُونَ ۝ وَلَوْ نَشَاءُ لَمَسَخْنَاهُمْ عَلَىٰ مَكَانَتِهِمْ فَمَا اسْتَطَاعُوا مُضِيًّا وَلَا يَرْجِعُونَ ۝ وَمَنْ تُعَذِّبْهُ نُغْسًا فِي الْخَلْقِ ۖ أَفَلَا يَعْقِلُونَ ۝ وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنْبَغِي لَهُ ۖ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ وَقُرْآنٌ مُّبِينٌ ۖ لِّيُذَكِّرَ الَّذِينَ كَانُوا حَيًّا وَيُحِقِّ الْقَوْلَ عَلَى الْكَافِرِينَ ۝ أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِّمَّا عَمِلَتْ أَيْدِينَا أَنْعَامًا فَهُمْ لَهَا مَالِكُونَ ۝ وَذَلَّلْنَاهَا لَهُمْ فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ وَمِنْهَا يَأْكُمُونَ ۝ وَلَهُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَمَشَارِبٌ ۖ أَفَلَا يَشْكُرُونَ ۝ وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ آلِهَةً لَّعَلَّهُمْ يُنصَرُونَ ۝ لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَهُمْ ۖ وَهُمْ لَهُمْ جُندٌ مُّحْضَرُونَ ۝ فَلَا يَحِزُّكَ قَوْلُهُمْ ۖ إِنَّا نَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ۝ أَوَلَمْ يَرَ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ نُّطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ

نَجِّنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ مِنَ الْعَذَابِ الْمُهِينِ ۚ ٢٠ مِنْ فِرْعَوْنَ
 إِنَّهُ كَانَ عَالِيًا مِنَ الْمُسْرِفِينَ ۚ ٢١ وَلَقَدْ اخْتَرْنَاهُمْ عَلَىٰ عِلْمِ
 عَلِيِّ الْعَالَمِينَ ۚ ٢٢ وَآتَيْنَاهُمْ مِنَ الْآيَاتِ مَا فِيهِ بَلَاءٌ مُبِينٌ ۚ ٢٣ إِنَّ
 هَؤُلَاءِ لَيَقُولُونَ ۚ ٢٤ إِنْ هِيَ إِلَّا مَوْتَتُنَا الْأُولَىٰ وَمَا نَحْنُ
 بِمُنشَرِينَ ۚ ٢٥ فَاتُوا بِآيَاتِنَا ۚ إِنَّ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۚ ٢٦ أَهْمُ حَيٍّ
 أَمْ قَوْمٌ تُبْعِ ۚ ٢٧ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۚ ٢٨ أَهْلَكْنَاهُمْ ۚ ٢٩ إِنَّهُمْ كَانُوا
 مُجْرِمِينَ ۚ ٣٠ وَمَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا
 لِعِبَادٍ ۚ ٣١ مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا
 يَعْلَمُونَ ۚ ٣٢ إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ مِيقَاتُهُمْ أَجْعَلِينَ ۚ ٣٣ يَوْمَ لَا
 يُغْنِي مَوْلًى عَنْ مَوْلًى شَيْئًا وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ۚ ٣٤ إِلَّا مَنْ رَحِمَ
 اللَّهُ ۚ إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۚ ٣٥ إِنَّ شَجَرَتَ الزَّقُّومِ ۚ ٣٦ طَعَامُ
 الْأَثِيمِ ۚ ٣٧ كَالْهَلْدِ يُعْلَىٰ فِي الْبُطُونِ ۚ ٣٨ كَعَلَى الْحَيِّمِ ۚ ٣٩
 خَذُولَهُ فَاعْتَلَوْهُ إِلَىٰ سَوَاءِ الْجَحِيمِ ۚ ٤٠ ثُمَّ صَبُّوا فَوْقَ رَأْسِهِ
 مِنْ عَذَابِ الْحَيِّمِ ۚ ٤١ ذُقْ ۚ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْكَرِيمُ ۚ ٤٢ إِنَّ
 هَذَا مِمَّا كُنْتُمْ بِهِ تَنَتَرُونَ ۚ ٤٣ إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي مَقَامٍ أَمِينٍ ۚ ٤٤
 فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ۚ ٤٥ يَلْبَسُونَ مِنْ سُندُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ

وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ ۚ ٤٦ بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ يَلْعَبُونَ ۚ ٤٧
 فَارْتَقِبْ يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُخَانٍ مُبِينٍ ۚ ٤٨ يَغشى النَّاسَ ۚ ٤٩
 هَذَا عَذَابٌ أَلِيمٌ ۚ ٥٠ رَبَّنَا اكشِفْ عَنَّا الْعَذَابَ إِنَّا
 مُؤْمِنُونَ ۚ ٥١ أَلَيْسَ لَكَ الذِّكْرَىٰ وَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مُبِينٌ ۚ ٥٢
 ثُمَّ تَوَلَّوْا عَنْهُ وَقَالُوا مُعَلَّمٌ مَجْنُونٌ ۚ ٥٣ إِنَّا كَاشِفُو الْعَذَابِ
 قَلِيلًا ۚ ٥٤ إِنَّكُمْ عَائِدُونَ ۚ ٥٥ يَوْمَ نَبْطِشُ الْبَطْشَةَ الْكُبْرَىٰ ۚ ٥٦ إِنَّا
 مُتَقَبِّلُونَ ۚ ٥٧ وَلَقَدْ فَتَنَّا قَبْلَهُمْ قَوْمَ فِرْعَوْنَ وَجَاءَهُمْ
 رَسُولٌ كَرِيمٌ ۚ ٥٨ أَنْ أَدَّوْا إِلَىٰ عِبَادِ اللَّهِ ۚ ٥٩ إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ
 أَمِينٌ ۚ ٦٠ وَأَنْ لَا تَعْلُوا عَلَى اللَّهِ ۚ ٦١ إِنِّي آتِيكُمْ بِسُلْطَانٍ
 مُبِينٍ ۚ ٦٢ وَإِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ أَنْ تَرْجُون ۚ ٦٣ وَإِنْ
 لَمْ تُوْمِنُوا لِي فَاعْتَرِلُون ۚ ٦٤ فَدَعَا رَبَّهُ أَنْ هَؤُلَاءِ قَوْمٌ
 مُجْرِمُونَ ۚ ٦٥ فَاسْرِ بِعِبَادِي لَيْلًا ۚ ٦٦ إِنَّكُمْ مُتَّبَعُونَ ۚ ٦٧ وَاتْرِكْ
 الْبَحْرَ رَهْوًا ۚ ٦٨ إِنَّهُمْ جُذُمٌ مُغْرَقُونَ ۚ ٦٩ كَمْ تَرَكُوا مِنْ جَنَّاتٍ
 وَعُيُونٍ ۚ ٧٠ وَزُرُوعٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ۚ ٧١ وَنَعْمَةً كَانُوا فِيهَا
 فَكِهِينَ ۚ ٧٢ كَذَلِكَ ۚ ٧٣ وَأَوْرَثْنَاهَا قَوْمًا آخَرِينَ ۚ ٧٤ فَمَا بَكَتْ
 عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ وَمَا كَانُوا مُنْظَرِينَ ۚ ٧٥ وَلَقَدْ